

Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açıları

Perspectives of the Nurses to Professional Associations

Serap Altuntaş¹ , Şeyda Yetginler²

¹Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Balıkesir, Türkiye

²Atatürk Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Organ Nakli Birimi, Erzurum, Türkiye

Atf vermek için: Altuntaş S, Yetginler Ş. Hemşirelerin mesleki derneklere bakış açıları. SHYD. 2020;7(1):40-51.

Öz

Amaç: Bu araştırma, hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Bu araştırma Mart 2015-Şubat 2018 tarihleri arasında 550 hemşire ile tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda yürütülmüştür. Araştırma verileri etik kurul onayı ve kurum izni alındıktan sonra anket formu ile toplanmış ve tanımlayıcı istatistik yöntemleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda, hemşirelerin güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu ancak meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelerin mevcut mesleki derneklerin mesleki sorunların çözümünde etkili olmadığını, güçlü bir mesleki derneğin yeni kurulacak bir mesleki örgüt çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündükleri saptanmıştır. Hemşirelerin mesleki derneklere haklarının savunulmasını, mesleki birlik ve beraberliğin sağlanmasını, mesleki sorunların çözülmesini, profesyonelleşmenin sağlanmasını, mesleki kimliğin kazanılması ve saygınlığın artırılmasını bekledikleri belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda, hemşirelerin mesleki derneklere katılım oranının istenilen düzeyde olmadığı ve mesleki derneklere çeşitli beklentilerinin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, mesleki dernekler, mesleki örgütlenme

Abstract

Aim: This research was carried out to determine the views of the nurses on professional associations.

Method: This research was carried out in a descriptive and cross-sectional design with 550 nurses between March 2015 and February 2018. After the approval of the ethics committee and the permission of the institution were obtained, the research data were collected using questionnaires and evaluated using descriptive statistical methods.

Results: As a result of the evaluation of the research data, it was determined that nurses think that a strong professional association is necessary but that they do not have an association that have a say in profession. In addition, it was found that nurses think that existing professional associations are not effective in solving professional problems, that a strong professional association should be formed under a new professional organization. It was determined that nurses expect from professional associations to defend their rights, to ensure professional unity and cooperation, to solve professional problems, to achieve professionalization, to gain professional identity and to increase respectability.

Conclusion: As a result of the study, it was revealed that the participation rate of nurses to professional associations was not at the desired level and they had various expectations from professional associations.

Keywords: Nursing, professional associations, occupational organizations

Geliş Tarihi / Arrival Date: 07.02.2019

Kabul tarihi / Date of Acceptance: 18.09.2019

İletişim / Corresponding author: Serap Altuntaş, Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Bandırma-Balıkesir - Türkiye

E-posta / E-mail: serap342002@yahoo.com

Yazarların ORCID bilgileri:

S.A. 0000-0002-7695-7736, Ş.Y. 0000-00021-9703-6736

Extended Abstract

Introduction: One of the ways nurses get stronger is to act under the roof of a professional organization. However, nurses in Turkey, along with not competing with each other as they move apart and disjointed, they often had negative impressions about that they learn to be a member because they are seen against the association. However, it is stated that nursing students who have not yet completed their vocational education have a weak awareness of organization (Ciğerci et al., 2017; Küçükoğlu et al., 2014; Özdelikara et al., 2016) This situation adversely affects the strengthening and autonomy of the nursing profession and prevents nurses from creating an effective force. For this reason, nurses are expected to participate actively in professional organizations in order to have a voice in the development of the nursing profession, to increase the power and effectiveness of the profession and professional organizations, to speed up the professionalization process and to effectively deal with the problems faced by the professionals.

Aim: This research was carried out in descriptive and cross-sectional design in order to determine the perspectives of nurses concerning professional associations.

Method: This research was conducted between March 2015 and February 2018. The research data were obtained for the research. In the research, a questionnaire form with 17 questions prepared using the literature data (Harmancı, 2003; Kahriman et al., 2015; Korkmaz & Görgülü, 2010; Küçükoğlu et al., 2014) was used as a data collection tool. The data were evaluated by descriptive statistical methods.

Results: When the opinions of nurses about professional associations are examined, it was determined that 90.2% of them think that a strong professional association is necessary for the development of the profession, but 85.6% did not have an association that has a voice in the profession. It was revealed that 92.2% of the nurses were not members of any professional association due to reasons such as not knowing professional associations, not having time, believing that it would not be beneficial. It was determined that more than half of the nurses (55%) thought that the associations were not effective in solving professional problems since they did not have legal sanctions and activities. However, it was found that more than half of the nurses thought that associations were effective in the professionalization process (53.5%) and professional awareness (56.5%) in general.

When the suggestions and expectations of the nurses participating in the research concerning professional associations are evaluated; although 54% of the nurses stated that a strong professional association should be established under the umbrella of the "Turkish Nurses Association", almost half (46%) emphasized that a strong professional association should be created under the roof of a "new professional organization". In addition, the most tangible and moral rights of nurses from professional associations (18.3%), professional unity, togetherness and development (16.2%), professional problems (15.5%), professional professionalization (12%, 3) and with the acquisition of professional identity, they expect to increase dignity (11.0%).

Conclusion and Suggestions: According to the results of the research, nurses believe that a strong professional association is necessary for the solution of professional problems, professionalization and professional awareness, but they do not belong to any professional association for various reasons. Besides, they have various expectations from associations and they think that a strong professional association should be created under the roof of a professional organization to be established.

Giriş

Meslek, “belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş”tir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018). Mesleğin gelişmesi ve meslek üyelerinin haklarının savunulması için mesleki bir örgüte sahip olunması, bir mesleğin profesyonel bir meslek olarak kabul edilebilmesinin ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Korkmaz, 2011; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Özlük ve Sur, 2017).

Mesleki örgütler belli bir meslekte mesleki uygulama standartlarını geliştiren, meslek üyelerini bir araya toplayan, kontrol eden, yaptıklarını denetleyen, mesleği ve meslek üyelerini yasalarla tanımlayan, mesleğin gelişimine ve meslek üyelerinin profesyonelleşmesine katkı sağlayan sivil toplum örgütleridir. Bununla birlikte, mesleki örgütler, mesleki bilgi birikiminin artırılmasında ve meslek üyelerinin mezuniyet sonrası eğitim sürecinde yer alan, üyelerinin ve onların yaptığı işten etkilenenlerin çıkarlarını koruyan örgütler olarak değerlendirilmektedir (Harmancı ve Baykal, 2006; Korkmaz, 2011). Mesleki örgütlerin (birlik, dernek, sendika vb.) amacı, meslek üyelerinin mesleki ve eğitimsel gelişimlerini sağlayarak topluma daha iyi bir hizmet sunmalarını ve mesleki gelişimlerini sağlamaktır (Greggs-McQuilkin, 2005; Korkut, 2005). Mesleki örgütlenmeler içinde en önemli ve en yaygın olanlardan biri derneklerdir. Mesleki dernekler, varoluş amaçlarına uygun olarak süreli ve süresiz mesleki yayınlar çıkarma, meslek üyelerinin sürekli eğitimlerine katkıda bulunma, sertifika eğitimleri düzenleme gibi meslek üyelerinin gelişimine yönelik işlevler yürütmektedirler. Bununla birlikte, mesleki derneklerin, meslek üyeleri arasında iletişim ve paylaşım ağını oluşturma, mesleki konularda yetkili birim ya da kişilere görüş bildirme, meslek üyelerinin hak ve çıkarlarını savunma, mesleki etik kuralları belirleme, meslek üyelerinin niteliğini belirleme, mesleki özerkliği sağlama, mesleki standardizasyonu sağlama, mesleğin saygınlığını arttırma, mesleki kuralları ve uygulama ilkelerini belirleme gibi işlevleri de bulunmaktadır (Harmancı, 2003; Greggs-McQuilkin, 2005; Korkut, 2005).

Hemşirelik mesleğinde birçok farklı uzmanlık alanına yönelik mesleki dernekler bulunmaktadır. Hemşirelerin her alanda güçlenmesinin en iyi yolu, bu derneklerin belirli ortak amaçlara ulaşmak için tek bir meslek örgütü çatısı altında hareket etmelerinden geçmektedir. Ancak Türkiye’de hemşirelerin, birlikte değil birbirleri ile rekabet eden ayrı ve kopuk olarak hareket ettikleri görülmektedir. Hemşirelikte meslek bilincinin ve mesleki örgütlenmenin yeteri kadar gelişmemesi nedeniyle, hemşirelikte örgütlenmenin küçük gruplar halinde olduğu ve bu küçük grupların da istenilen düzeyde etkili olmadığı belirtilmektedir (Ayaz, 2010; Korkmaz, 2011). Oysa günümüzde hemşirelik mesleği ile ilgili olarak yurt içi ve yurt dışında genel ve özel amaçlar ile kurulmuş birçok dernek, birlik gibi örgütler bulunmaktadır (Ayaz, 2010; International Council of Nurses [ICN], 2017; Özsoy, Ateş ve Konal, 2016; Türk Hemşireler Derneği [THD], 2018). Ancak konuyla ilgili yapılan çalışmalarda, özellikle Türkiye’de hemşirelerin mesleki örgütlere üye olma oranlarının düşük olduğu (Ayaz, 2010; Göriş, Kılıç, Ceyhan ve Şentürk, 2014; Kahriman, Mumcu, Kaptan ve Ayar, 2015; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Korkut, 2005; Leskey, 2003; Merih ve Arslan, 2012; Şayık, 2012) mesleki derneklere üye olmayı istedikleri (Şayık, 2012), derneklerin bir mesleğin gelişiminde etkili olduğunu düşündükleri (Merih ve Arslan, 2012) ancak, çoğunlukla var olan derneklere karşı edindikleri olumsuz izlenimler nedeniyle üye olmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, henüz mesleki eğitimini tamamlamamış hemşirelik öğrencilerinin örgütlenme konusunda zayıf bir bilince sahip oldukları da belirtilmektedir (Ciğerci ve ark., 2017; Küçükoglu, Çelebioğlu, Miroğlu, Çağlar ve Bağcı, 2014; Özdelikara Boğa ve Alkan, 2016) Bu durum hemşirelik mesleğinin güçlenmesi ve otonomisini olumsuz etkilemekte ve hemşirelerin etkili bir güç oluşturmalarını engellemektedir. Bu nedenle hemşirelik mesleğinin gelişmesinde söz sahibi olabilmek, mesleğin ve mesleki örgütlerin gücünü ve etkinliğini arttırmak, profesyonelleşme sürecini hızlandırmak ve mesleğin karşı karşıya geldiği sorunlarla etkili bir şekilde başa çıkabilmek için hemşirelerin mesleki örgütlere aktif bir şekilde katılım göstermesi gerekmektedir.

Erzurum ilinde görev yapan hemşirelerin de mesleki örgütlere katılmada isteksiz davrandıkları gözlenmektedir. Ancak, son yıllarda bu bölgeye yönelik olarak hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını ortaya koyan bir araştırmaya rastlanmamış olması, bu çalışmanın planlanmasında etkili olmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü: Bu araştırma, Erzurum ilinde görev yapan hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda yapılmıştır.

Araştırma Sorusu:

- Hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri nelerdir?
- Hemşirelerin mesleki derneklere üyelikle ilgili görüşleri nelerdir?
- Hemşirelerin, mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşleri nelerdir?
- Hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri nelerdir?

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, verilerin toplandığı dönemde Erzurum il merkezinde bulunan ve genel tanı, tedavi ve bakım hizmetleri verilen bir üniversite hastanesi, Sağlık Bakanlığına bağlı bir eğitim ve araştırma hastanesi ile iki devlet hastanesi olmak üzere toplam dört hastanede görev yapan hemşireler (N:1126 hemşire) oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmadan araştırmanın yapıldığı dönemde ulaşılabilen, araştırmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama aracını uygun şekilde dolduran 550 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır.

Araştırmanın örnekleme, güç analizi 3.1.7. versiyonu kullanılarak %99 güven aralığında %1 hata payı, 0,5 etki büyüklüğü ve %99 güç ile 418 kişi olarak belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmacılar tarafından literatürden (Harmancı, 2003; Kahriman ve ark., 2015; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Küçükoğlu ve ark., 2014) yararlanılarak hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Veri toplama aracında katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik yedi soru ile mesleki derneklere ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 10 soru bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri Temmuz 2015-Şubat 2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama sürecinde araştırma izni alınan hastanelerde gece-gündüz vardiyalarında çalışan bütün hemşirelere ulaşılmaya çalışılmış, ancak izinli ya da raporlu olma, anketi doldurmayı kabul etmeme gibi nedenlerle 609 hemşireye ulaşılmıştır. Bu hemşirelere araştırmacı tarafından gerekli olan açıklamalar yapılarak araştırmaya ilgili bilgi verilmiş, araştırmaya katılmayı kabul eden 609 hemşireye veri toplama aracı elden dağıtılmıştır. Ancak, 550 hemşire veri toplama aracını tam olarak doldurmuştur. Veri toplama aşamasında, evreni oluşturan hemşirelerin %54,1'ine ulaşılmış olup, ulaşılabilen hemşirelerin %90,3'ünden veri toplanabilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler istatistik uzmanı tarafından SPSS for Windows 20.0 paket (Statistical Package of Science) programı ile frekans ve yüzde dağılımı testleri ile değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu, Tarih: 10.03.2015, Sayı: 07) ile verilerin toplanacağı kurumlardan yazılı resmi izinler alınmıştır.

Veri toplama aşamasında da hemşireler, araştırma hakkında bilgilendirilerek araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelerin sözlü onayları alınmıştır. Ayrıca hemşirelere araştırmaya "katılmaları durumunda verdikleri bilgilerin gizli tutulacağı ve yalnızca bu" araştırmada kullanılacağı belirtilerek "gizlilik ve gizliliğin korunması" ilkesine özen gösterilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlü Yönleri: Araştırma, sonuçları Erzurum il merkezinde görev yapan ve araştırmaya katılan hemşirelerin kendi görüşleriyle sınırlı olup, genellenemez. Ancak, konunun Erzurum ilinde yapılan ilk çalışmalardan olması araştırmanın güçlü yanını oluşturmaktadır.

Bulgular

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulgular; hemşirelerin "tanıtıcı özellikleri, genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri, mesleki derneklere üyelik durumları ve nedenleri, mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşleri ve nedenleri ile geleceğe yönelik önerileri" başlıkları doğrultusunda sunulmuştur.

Bu kapsamda araştırmaya katılan hemşirelerin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde; %43,8'inin üniversite hastanesinde çalıştığı, %47,4'ünün özel birimlerde (acil servis, yoğun bakım, doğumhane, poliklinik vb.) görev yaptığı, %82,9'unun servis hemşiresi, %34'ünün 24 yaş ve altında, %53,3'ünün lisans mezunu, %53,5'inin evli ve %51,4'ünün beş yılın altında mesleki deneyime sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri (N:550)

Sizce hemşireler meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip mi?	n	%
Evet	79	14,4
Evetse adı* Yanıtsız	17	21,5
Türk Hemşireler Derneği	61	77,2
Acil Hemşireler Derneği	1	1,3
Hayır	471	85,6
Sizce mesleğin gelişimi için güçlü bir mesleki dernek gerekli midir?		
Evet	496	90,2
Çünkü* Yanıtsız	177	35,7
Mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması açısından gereklidir.	171	34,5
Mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük için gereklidir.	36	7,2
Mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması için gereklidir.	108	21,8
Var olan dernekler etkili olmadığı için gereklidir.	4	0,8
Hayır	54	9,8
Çünkü* Yanıtsız	36	66,6
Dernekler mesleki gelişimi etkilemez.	3	5,6
Aktif çalışan ve söz sahibi bir dernek yok.	15	27,8

*% değerleri soruya yanıt veren hemşire sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri incelendiğinde (Tablo 1) %85,6'sının meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadığını belirtmelerine karşın, %90,2'sinin mesleğin gelişimi için güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelerin mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması (%34,5), mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması (%21,8) ve mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük açısından (%7,2) güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu düşündükleri saptanmıştır (Tablo 1).

Araştırmaya katılan hemşirelerin mesleki derneklere üyelik durumları değerlendirildiğinde, %92,2'sinin herhangi bir mesleki derneğe üye olmadığı, üye olanların (%7,8) çoğunluğunun ise Türk Hemşireler Derneği'ne üye oldukları (%67,4) belirlenmiştir. Dernek üyesi olduğunu belirten hemşirelerin (n:43) %67,4'ünün dernek üyesi olarak yalnızca aidat ödediği, aktif bir görevi olmadığı (n:29), %16,3'ünün (n:7) ise aktif olarak derneklerde görev yaptığı saptanmıştır.

Tablo 2. Hemşirelerin mesleki derneklere üye olmama nedenleri (N:550)

Üye olmama nedenleri*	n	%
Mesleki dernekleri tanımıyorum.	283	40,4
Nasıl üye olabileceğimi bilmiyorum.	65	9,3
Vakit ayıramıyorum- zamanım yok.	112	16,0
Üye olmayı gerekli görmüyorum.	60	8,5
Derneklere üye olmanın mesleğe yararı olacağına inanmıyorum.	86	12,3
Beklentilerimi karşılayacak bir dernek yok, yeterli değil.	26	3,7
Dernekler amacı dışında çalışıyor.	69	9,8
TOPLAM	701	100

*Birden fazla seçenek işaretlenmiş olup n ve % değerleri soruya verilen yanıtlar üzerinden hesaplanmıştır.

Hemşirelere mesleki derneklere üye olmama nedenleri sorulduğunda, %40,4'ünün mesleki dernekleri tanımadığı, %16'sının vakit ayıramadığı, %12,3'ünün derneklere üye olmanın mesleğe yararı olacağına inanmadığı, %9,8'inin derneklerin amacı dışında çalıştığını düşündüğü, %9,3'ünün derneklere nasıl üye olunacağını bilmediği, %8,5'inin üye olmayı gerekli görmediği, %3,7'sinin ise beklentilerini karşılayacak bir dernek olmadığı için üye olmadıkları saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 3. Hemşireleri mesleki derneklere üye olmaya yönelten nedenler (N=550)

Mesleki derneklere üye olmaya yönelten nedenler *	n	%
Mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağlar.	397	31,7
Birlik ve beraberlik kazandırır.	359	28,7
Bireyin kendine olan güvenini artırır.	179	14,3
Mesleki bilgi birikiminin artmasını sağlar.	188	15,0
Toplumsal yaşam kalitesinin artmasını sağlar.	129	10,3
TOPLAM	1252	100

*Birden fazla seçenek işaretlenmiş olup, n ve % değerleri soruya verilen yanıtlar üzerinden hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan hemşireleri mesleki derneklere üye olmaya yönelten nedenler incelendiğinde, mesleki derneklere üye olmanın mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığı (%31,7), derneklerin birlik ve beraberlik kazandırdığı (%28,7), derneklerin mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığı (%15), mesleki derneklerin bireyin kendine güvenini artırdığı (14,3), derneklerin toplumsal yaşam kalitesinin artmasını sağladığı (%10,3) üzerinde durulmuştur (Tablo 3).

Tablo 4. Hemşirelerin, mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşleri ve nedenleri (N=550)

Mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşler	n	%		
Mesleki derneklerin sorunların çözüm sürecinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet, çünkü* (n=248, %45)	Yanıtız	113	45,6
		Zamanla sorunlarımızı çözebileceklerini düşünüyorum.	91	36,7
		Bazı konularda etkili ve yönlendirici olabilirler, etkili bir dernekle sorun çözülebilir.	44	17,7
Mesleki derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Hayır, çünkü* (n=302, %55)	Yanıtız	142	47
		Dernekler kendi çıkarlarını düşünüyor.	25	8,3
		Dernekler etkili değil, yasal yaptırımları ve faaliyetleri yok. Düşüncem yok.	99	32,8
		Şimdiye kadar mesleki hiçbir sorun çözülmedi.	13	4,3
Mesleki derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet, çünkü* (n=294, %53,5)	Yanıtız	23	7,6
		Zamanla mesleki gelişme gösterebiliriz.	169	57,5
		Meslekleşme için profesyonelleşme, profesyonellik için dernek şart.	87	29,6
		Kongre ve panellerle güncel gelişmeleri takip edip, profesyonelleşme ve bilgi paylaşımını artırır.	9	3,1
		Deneyimli kişilerin derneğe aktardıkları diğer üyelere yararlı olabilir.	14	4,8
Mesleki derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Hayır, çünkü* (n=256, %46,5)	Yanıtız	15	5,0
		Dernekler etkili değil ve aktif çalışmıyor.	170	66,4
		Dernekler meslekle ilgilenmiyor.	66	25,8
		Profesyonelleşme derneklerle değil bireysel olur.	11	4,3
	Evet, çünkü* (n=311, %56,5)	Yanıtız	9	3,5
		Mesleki becerilerin aktarımına yardımcı olur.	188	60,5
	Yayınlarla bilinçlendirme sağlanır ve son gelişmelerden haberdar olabiliriz.	43	13,8	
	Çalışma ve etkinliklerle az da olsa gerekli bilinci oluşturabilirler.	26	8,3	
Mesleki derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Hayır, çünkü* (n=239, %43,5)	Yanıtız	54	17,4
		Yeterli bilinçlendirmeye yönelik faaliyet yapılmıyor, gelişime önem verilmiyor.	173	72,4
		Dernekler kendilerini kabul ettirmediler, aktif değiller.	46	19,2
		Eğitim farklılıkları olan üyelerin olduğu dernekler etkili olmaz.	17	7,1
			3	1,3

*% değerleri soruya yanıt veren hemşire sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Mesleki derneklerin mesleki sorunların çözüm sürecinde etkili olup olmadığı konusunda hemşirelere görüşleri sorulduğunda, hemşirelerin yarısından fazlasının (%55; n:302) derneklerin mesleki sorunları çözmede etkili olmadığını düşündükleri, yalnızca %45'inin (n:248) derneklerin sorun çözüm sürecinde etkili olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Derneklerin mesleki sorunların çözüm sürecinde etkili olduğunu düşünenlerin %36,7'sinin derneklerin zamanla etkili olacaklarını düşündükleri, derneklerin sorun çözmede etkili olmadığını düşünen hemşirelerin de %32,8'inin derneklerin yasal yaptırımları ve faaliyetleri olmadığı için etkili olmadıklarını düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4).

Mesleki derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olup olmadığı konusunda hemşirelere görüşleri sorulduğunda, hemşirelerin yarıdan fazlasının (%53,5; n:294) etkili olduğunu düşünürken, %46,5'inin derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olmadıklarını düşündüğü belirlenmiştir. Derneklerin etkili olduğunu belirten hemşirelerin %29,6'sının zamanla mesleki gelişme gösterilebileceğini düşündükleri, derneklerin etkili olmadığını düşünen hemşirelerin ise %25,8'inin derneklerin aktif çalışmadıkları için etkili olmadıklarını düşündükleri ortaya çıkmıştır (Tablo 4).

Hemşirelere, derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olup olmadığı konusundaki görüşleri sorulduğunda, hemşirelerin yarıdan fazlasının (%56,5) derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşündükleri, %43,5'inin ise derneklerin bu konuda etkili olmadığını belirttiği görülmüştür. Derneklerin etkili olduğunu düşünen hemşirelerin %17,4'ü mesleki çalışma ve etkinliklerle mesleki bilincin oluşturulabileceğini düşünürken, %13,8'inin derneklerin mesleki becerilerin aktarımına yardımcı olacağını düşündükleri belirlenmiştir. Derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olmadığını düşünen hemşirelerin ise %19,2'sinin bilinçlendirmeye yönelik yeterli faaliyet yapılmadığını ve gelişime önem verilmediğini düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 5. Hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri (N=550)

Mesleki derneklere yönelik öneriler ve beklentiler		n	%
Hemşireler güçlü bir mesleki derneği hangi çatı altında oluşturmalıdırlar?	Türk Hemşireler Derneği	297	54,0
	Yeni kurulacak mesleki bir örgüt	253	46,0
TOPLAM		550	100,0
Mesleki derneklerden beklentileriniz nelerdir?*	Beklentim yok.	29	2,2
	Mesleki kimliğin kazanılması ve saygınlığın artırılması.	144	11,0
	Mesleki profesyonelleşmenin sağlanması.	162	12,3
	Maddi ve manevi haklarımızın savunulması.	241	18,3
	Mesleki birlik ve beraberliğin, gelişimin sağlanması.	213	16,2
	Yeniliklerin mesleğe uyarlanması.	113	8,6
	Mesleki konferans, eğitim ve panellerin düzenlenmesi.	83	6,3
	Eğitim farklılıklarının ortadan kaldırılması.	27	2,1
	Mesleki dernek tanıtımlarının yapılması.	57	4,3
	Görev tanımlarının yapılması.	42	3,2
TOPLAM	Mesleki sorunların çözülmesi.	203	15,5
		1314	100,0

*Birden fazla seçenek işaretlenmiş olup n ve % değerleri soruya verilen yanıtlar üzerinden hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri değerlendirildiğinde, hemşirelerin %54'ünün güçlü bir mesleki derneğin "Türk Hemşireler Derneği" çatısı altında olması gerektiğini belirtmesine karşın, yarıya yakını (%46) güçlü bir mesleki derneğin "yeni kurulacak bir mesleki örgüt" çatısı altında oluşturulması gerektiği üzerinde durmuştur (Tablo 5).

Hemşirelerin mesleki derneklerden beklentileri sorulduğunda ise derneklerden en fazla maddi ve manevi haklarının savunulmasını (%18,3), mesleki birlik, beraberlik ve gelişimin sağlanmasını (%16,2), mesleki sorunların çözülmesini (%15,5), mesleki profesyonelleşmenin sağlanmasını (%12,3) ve mesleki kimliğin kazanılması ile saygınlığın artırılmasını (%11,0) bekledikleri belirlenmiştir (Tablo 5).

Tartışma

Profesyonelleşme ölçütlerinden biri olan mesleki örgütlere katılım, siyasi açıdan güç kazanmak, mesleki otonomiye ve temsil gücünü artırmak, mesleki kazanımları elde etmek vb. açıdan önemli etmenlerden birini oluşturmaktadır. Ancak ülkemizde hemşirelerin mesleki örgütlere katılımı yıllar içinde istenilen düzeye ulaşamamıştır (Ayaz, 2010; Görüş ve ark., 2014; Kahriman ve ark., 2015; Korkmaz, 2011; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Merih ve Arslan, 2012; Şayık, 2012).

Erzurum ili hemşire sayısı açısından iyi bir potansiyele sahip olmasının yanı sıra hemşirelik alanında çatı dernek olan "Türk Hemşireler Derneği"nin şubesine de sahip bulunmaktadır. Bununla birlikte, il merkezinde dernek üyeliği konusunda yapılan çalışmalara karşın, hemşirelerin derneğe üyelik konusunda duyarsız kaldıkları, çeşitli nedenlerle üye olmadıkları ve üye olmayı düşünmedikleri gözlenmiştir. Bu bağlamda, hemşirelerin derneklere ilişkin tutumları ve üye olmama nedenlerine yönelik ayrıntılı bir çalışmanın yapılması gerekli görülmüş ve bu doğrultuda bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde katılımcıların ağırlıklı olarak üçüncü basamak eğitim ve araştırma hastanelerinde çalıştığı; acil servis, yoğun bakım, doğumhane, poliklinik vb. alanlarda servis hemşiresi olarak görev yaptıkları, meslek yıllarının daha çok başında, lisans mezunu, evli ve çok az mesleki deneyime sahip oldukları belirlenmiştir.

Hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri ve üyelik durumları değerlendirildiğinde, %90'ının mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması, mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması, mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük vb. açıdan güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğuna inandıklarını açıklarken, %85'i meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını (Tablo 1) ve %92'si de herhangi bir mesleki derneğe üye olmadıklarını belirtmiştir. Hemşirelerin, çalıştıkları ilde Türk Hemşireler Derneği'nin şubesi bulunmasına ve birçok derneğe elektronik ortamda üyelik yaptırılabilir olmasına karşın, herhangi bir mesleki derneğe üye olmamaları meslek adına üzüntü verici bir durum olarak değerlendirilebilir.

Bu bulgular konuyla ilgili daha önceki yıllarda farklı bölgelerde ve örneklem gruplarında yapılan çalışmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da hemşirelerin mesleki derneklere üyelik durumlarının istenilen düzeyde olmadığı ve mesleki derneklere üye olmaya yönelik olumsuz tutumlarda değişim yaşanmadığı görülmektedir. Bu çalışmalarda, hemşirelerin büyük çoğunluğunun mesleki örgütleri gerekli gördüğü ancak hemşirelikte güçlü bir örgütün olmadığını düşündükleri (Kahriman ve ark., 2015; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Şayık, 2012), yıllar geçmesine karşın mesleki derneklere üyelik oranlarının oldukça düşük olduğu (Gözüm ve ark., 2000; Harmancı ve Baykal, 2006; Şayık, 2012; Dikmen ve ark., 2014) mesleki dernekle ilgili bilgilendirme sonrasında bile hemşirelerin mesleki derneklere katılım oranının istenilen düzeye çıkamadığı (Şayık, 2012) ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütlenmeye karşı tutumlarını değerlendiren çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun örgütlenmenin gerekli olduğuna inandıkları ancak örgütlenme bilincinin istedik düzeyde olmadığı saptanmıştır (Küçükkoçlu ve ark., 2014; Özdelikara ve ark., 2016; Çiğerci ve ark., 2017).

Diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda ise, bu çalışma bulgularından farklı olarak hemşirelerin profesyonelleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu ve eğitim düzeyleri yükseldikçe profesyonellik düzeylerinin de arttığı belirtilmektedir (Hwang ve ark., 2009; Kim-Godwin ve ark., 2010; Dikmen ve ark., 2016).

Araştırmaya katılan hemşirelerin çoğunluğunun lisans mezunu olmasına karşın çok düşük düzeyde derneklere üye olmaları profesyonellik bilinçlerinin gelişmediğini ya da lisans eğitiminde örgütlenme bilincinin, örgütlenme kültürünün yeteri kadar kazandırılmadığını düşündürmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan hemşirelerin yaklaşık %60'ının 30 yaş altında olduğu göz önüne alındığında meslek yaşamının başında olan genç hemşirelerde bu konuda tutum değişikliğinin kazandırılmasının önemi de ortaya çıkmaktadır.

Hemşirelere mesleki derneklere üye olmama nedenleri sorulduğunda, çoğunlukla mesleki derneklere tanımadıkları ve nasıl üye olacaklarını bilmedikleri, zaman ayıramadıkları ya da derneklerin etkili olmadığını ve amacı dışında çalıştıklarını düşündükleri için üye olmayı gerekli görmedikleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Literatürde yapılan çalışmaların bulguları da bu araştırma bulgularını destekler nitelikte olup, bu çalışmalarda da hemşirelerin, derneklere tanınamama ve dernek faaliyetlerini bilmeme (Gözüm, Demirci, Birel, Çamuşoğlu ve Ünsal, 2000; Kahriman ve ark., 2015; Şayık, 2012), dernek çalışanları ile iletişim kuramama (Kahriman ve ark., 2015; Şayık, 2012) zaman bulamama (DeLeskey, 2003; Gözüm ve ark., 2000) gibi nedenlerle mesleki derneklere üye olmadıklarını belirttikleri ve hemşirelerin mesleki derneklere ilişkin bilgi düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı (Harmancı ve Baykal, 2006) saptanmıştır. Bu bulgular hemşirelere, gerek mesleki eğitimleri sırasında gerekse mezuniyet sonra-

sında mesleki örgütlenme konusunda yeterli bilgi, tutum ve bilinç kazandırılmadığını düşündürmektedir. Bu konuda sağlık eğitimi alan öğrenciler içinde mesleki örgütlenme konusunda bilgi düzeyi en düşük öğrencilerin hemşirelik bölümü öğrencileri olduğu (Küçükkoğlu ve ark., 2014), hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütlenme ve örgütlerle ilgili bilgilerinin istendik düzeyde olmadığı (Özdelikara ve ark., 2016), hemşirelik öğrencilerinin mesleki derneklere nasıl üye olacaklarını bilmedikleri, derneklerin hemşirelik mesleği ile ilgili faaliyetlerini yeterli bulmadıkları ve derneklerin hemşirelerin mesleki ve özlük haklarını korumada yeterli olmadıklarını düşündükleri (Çiğerci ve ark., 2017) ortaya konmuştur.

Bu bulgular, daha profesyonel hemşireler yetiştirilebilmesi için henüz mesleki eğitimleri sırasında hemşirelik öğrencilerine mesleki örgütlenme duyarlılığı ve tutumu kazandırılması açısından hemşirelik eğitiminin gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yapılan bir çalışmada da hemşirelerin mesleki dernekler ile ilgili bilgi kaynağı sıralamasında öğretim elemanları ve dernek yetkililerinin en son sırada yer alması bu görüşü desteklemektedir (Kahriman ve ark., 2015).

Çalışmaya katılan hemşirelerin çok büyük bir kısmının mesleki derneklere üye olmamalarına karşın derneklerin mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığını, birlik ve beraberlik kazandırdığını ve mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığını düşündükleri ortaya çıkmıştır (Tablo 3). Harmancı ve Baykal (2006), Walton (2017) ve DeLeskey (2003)'ün çalışmasında da benzer şekilde hemşireler derneklere üye olmanın mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığını, birlik ve beraberlik kazandırdığını, bireyin kendine olan güvenini artırdığını, mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığını belirtmişlerdir. Kahriman ve arkadaşları (2015) çalışmasında da hemşirelerin büyük çoğunluğu mesleki derneklerin gerekli olduğunu inandıklarını, mesleki dernekler hakkında bilgi almak istediklerini ve herhangi bir mesleki derneğe üye olmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular, hemşirelerin aslında genel anlamda mesleki derneklere karşı olumlu düşünceler içinde olduklarını, ancak var olan mesleki derneklerin gerek tanıtım ve üyelikle ilgili gerekse mesleki çalışmalarında yeteri kadar etkili olmadıkları için derneklere üyelik oranının az olduğunu düşündürmektedir. Bu bulgular hemşirelerin derneklere üye olmama nedenlerine ve derneklerin etkisine yönelik bulgular ile de tutarlılık göstermektedir.

Hemşirelerin mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde ise hemşirelerin yarıya yakını, var olan mesleki derneklerin mesleki sorunların çözüm sürecinde (%55), profesyonelleşme sürecinde (%46,5) ve mesleki bilinçlenmede (%43,5) etkili olmadıklarını düşünmektedirler (Tablo 4). Gözüm ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında da hemşireler bu bulgulara benzer şekilde, "Meslek adına çok anlamlı çalışmalar yaptıklarına inanmıyorum," "Bana bir yarar sağlayabileceklerine inanmıyorum," "Derneklerimiz boş laf yapıp hiçbir soruna çözüm bulamazken derneğe üye olmanın anlamı ne?" gibi söylemlerle dernek faaliyetlerine güven duymadıklarını belirtmişlerdir. Kahriman ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında da hemşirelerin derneklerin mesleki çıkarlarını korunması amacıyla çalışmadıklarına ve yapılan faaliyetlerin meslek üyelerinin gelişimine katkı sağlamadığına inandıkları belirlenmiştir. Ancak, yapılan bir diğer çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu mesleki derneklerin profesyonelleşmeyi sağlama, mesleki hakları savunma, mesleki rolleri tanımlama gibi katkılarının olduğunu belirtmişlerdir (Küçükkoğlu ve ark., 2014). Bu bulgular, mesleki örgütlenme konusunda öğrencilik döneminde olumlu bir tutuma sahip olursa bile meslekte çalışmaya başladıktan sonraki dönemde mesleki derneklere karşı olumsuz bir tutum geliştiğini düşündürmektedir. Hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri de göz önüne alındığında, var olan mesleki derneklerin bu durumun nedenlerine yönelik bir öz değerlendirme yapmaları ve hemşirelerin bu olumsuz algılarını giderecek çalışmalar yapmalarının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri değerlendirildiğinde yarıya yakınının (%46) güçlü bir mesleki derneğin yeni kurulacak bir mesleki örgüt çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündüğü görülmüştür. Ayrıca hemşirelerin genel olarak mesleki derneklerden maddi ve manevi haklarının savunulmasını, mesleki birlik, beraberlik ve gelişimin sağlanmasını, mesleki sorunların çözülmesini, mesleki profesyonelleşmenin sağlanmasını ve mesleki kimliğin kazanılmasını ve saygınlığın artırılmasını bekledikleri belirlenmiştir (Tablo 5).

Hemşirelerin mesleki derneklerden beklentileri, daha önce yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da hem çalışan hemşirelerin hem de hemşirelik öğrencilerinin derneklerden en fazla yasal haklarının korunmasını, mesleki haklarının savunulmasını, hemşirelerin sorunlarıyla yakından ilgilenilmesini, hemşirelerin sorunlarına çözüm üretilmesini, hemşireliğin toplumdaki imajının düzeltilmesini bekledikleri belirlenmiştir (Gözüm ve ark., 2000; Kahriman ve ark., 2015).

Hemşirelerin yeni bir mesleki örgüt beklentisi içinde olmaları, var olan derneklerin etkili olmadığını yönündeki görüşlerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Literatürde yapılan çalışmalarda hemşirelerin yarısının mesleğin geleceğinden endişeli olduğunu belirtmesi (Kahriman ve ark., 2015), hemşirelerin yalnızca %47'sinin mesleki örgütlenmenin Türk Hemşireler Derneği çatısı altında olması gerektiğini (Harmancı ve Baykal, 2006) vurgulaması, hemşirelerin mesleki çatı örgütüne olan güvensizliğinin bir yansıması olarak yorumlanabilir. Bu durum, hemşirelerin mesleği

temsil eden meslek örgütü konusunda ikiye bölündüğünü, eğer gerekli çalışmalar yapılmazsa bu görüşe sahip olan hemşire sayısının artacağını düşündürmektedir.

Çalışmadan elde edilen tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, hemşirelikte daha etkili çalışacak mesleki derneklere gereksinim duyulduğu görülmektedir. Hemşirelerin profesyonelleşme, hakların savunulması, mesleki sorunların çözülmesi vb. konularda beklenti içinde oldukları ve genel olarak dernekle ilgili olumlu düşüncelere sahip oldukları göz önüne alındığında hemşirelerin daha etkili çalışacak dernekle olması durumunda örgütlenme konusunda daha olumlu bir tutum içinde olacağını düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre hemşirelerin güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğuna inandıkları fakat meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını düşündükleri, çeşitli nedenlerle herhangi bir mesleki derneğe üye olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelerin dernekle ilgili mesleki gelişim, profesyonelleşme, birlik ve beraberlik, mesleki bilgi birikimi açısından yararlı olduğunu düşündükleri, ancak var olan dernekle ilgili sorunların çözüm sürecinde, profesyonelleşme ve mesleki bilinçlenmede etkili olmadıklarını düşündükleri, güçlü bir mesleki derneğin yeni kurulacak bir mesleki örgüt çatısı altında oluşturulması gerektiği ve dernekle ilgili beklentilerinin olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda:

- Hemşirelik eğitimi sırasında mesleki örgütlenme bilincinin artırılmasına yönelik etkinliklerde bulunulması,
- Mesleki dernekle ilgili öz değerlendirme yaparak memnuniyetsizlik yaratan yönlerini iyileştirmeleri,
- Mesleki dernekle ilgili, sağlık kurumlarındaki yönetici hemşirelerle işbirliği yaparak dernekle karşı olumsuz algıları değiştirmek için dernekle ilgili kendi tanınırlıklarını artırıcı, üyelikleri kolaylaştırıcı ve yapılan faaliyetlerin görünürlüğünü artırıcı düzenlemeler yapmaları,
- Bölgesel, örgütsel ve hizmet basamağı olarak ülke genelinde farklı örneklem gruplarında da durumu ortaya koyan benzer çalışmaların yapılması önerilebilir.

Teşekkür

Araştırmanın yapılmasına onay veren kurum yöneticilerine ve araştırmaya katılan hemşirelere teşekkür ederiz.

Etik Kurul Onayı: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'dan etik onay (Tarih: 10.03.2015, Sayı: 07) alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Belirtilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Katılımcıların sözlü onamı alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Ethical approval (Date: 10.03.2015, Number: 07) was obtained from the Ethics Committee of the Faculty of Health Sciences of Atatürk University.

Conflict of Interest: It is unspecified.

Funding: None.

Exhibitor Consent: Verbal consent of the participants was obtained.

Kaynaklar

Ayaz, Ö. (2010). *Hekim, hemşire ve sağlık yöneticilerinin meslektaşları ile ilişkilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, Türkiye.

Çiğerci, Y., Akpınar, M., Dayangan, E., Kesgin, C., Serin, A. & Atasayar, S. (2017). Sağlık yüksekokulunda okuyan 4. sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenmeye ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14(1), 1-5.
<https://doi.org/10.5222/HEAD.2017.001>

DeLeskey, K. (2003). Factors affecting nurses' decisions to join and maintain membership in professional associations. *Journal of Peri Anesthesia Nursing*, 18(1), 8-17.
<https://doi.org/10.1053/jpan.2003.18030008>

Dikmen, Y. D., Yönder, M., Yorgun, S., Usta, Y. Y., Umur, S. & Aytekin, A. (2014). Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 158-164.

- Dikmen, Y., Karataş, H., Gürol Arslan, G. & Ak, B. (2016). The level of professionalism of nurses working in a hospital in Turkey. *Journal of Caring Sciences*, 5(2), 95-102.
<https://doi.org/10.15171/jcs.2016.010>
- Göriş, S., Kılıç, Z., Ceyhan, Ö. & Şentürk, A. (2014). Nurses' professional values and affecting factors. *Journal of Psychiatric Nursing*, 5(3), 137-142.
<https://doi.org/10.5505/phd.2014.74046>
- Gözüm, S., Demirci, P., Birel, Ş., Çamuşoğlu, S. & Ünsal, A. (2000). Hemşirelerin mesleki örgütler ve dergilere ilişkin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(2), 19-28.
- Greggs-McQuilkin, D. (2005). Why join a professional nursing organization? *Nursing Management*, 36, 19.
<https://doi.org/10.1097/00006247-200509001-00006>
- Harmancı, A. K. & Baykal, Ü. (2006). Hemşirelerin mesleki ve sendikal örgütlenmelere ilişkin görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 14 (56), 193-206.
- Harmancı, A. K. (2003). *Hemşirelerin mesleki organizasyonlara ilişkin görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul, Türkiye
- Hwang, I. J., Lou, F., Han, S. S., Cao, F., Kim, W. O. & Li, P. (2009). Professionalism: the major factor influencing job satisfaction among Korean and Chinese nurses. *International Nursing Review*, 56 (3), 313-318.
<https://doi.org/10.1111/j.1466-7657.2009.00710.x>
- International Council of Nurses, (ICN) (2017). *Who we are*. <http://www.icn.ch/who-we-are>. (Erişim: 20.12.2017)
- Kahriman, İ., Mumcu, H. K., Kaptan, D. & Ayar, A. C. (2015). Bir üniversite hastanesinin pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki dernekler ile ilgili görüşleri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2 (3), 132-141.
<https://doi.org/10.5222/SHYD.2015.132>
- Kim-Godwin, Y. S., Baek H. C. & Wynd, C. A. (2010). Factors influencing professionalism in nursing among Korean American registered nurses. *Journal of Professional Nursing*, 26(4), 242-249.
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2009.12.007>
- Korkmaz, F. & Görgülü, S. (2010). Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 17(1), 1-17.
- Korkmaz, F. (2011). Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 18(2), 59-67.
- Korkut, H. (2005). *Hemşirelerin mesleki dernekleri ve dernekler kanununa ilişkin ilgileri* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye.
- Küçüköğlü, S., Çelebioğlu, A., Miroğlu, A., Çağlar, G. & Bağcı, N. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki dernekler hakkında farkındalıklarının belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 3(1), 9-14.
- Merih, Y. & Arslan, H. (2012). Hemşire ve ebelerin mesleki bilinç-örgütlenmeye yönelik görüşlerinin ve iş doyumlarının belirlenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 9 (3), 40-46.
- Özdelikara, A., Boğa, N. M. & Alkan, S. A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinde mesleki örgütlenme tutumunun belirlenmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2(3), 58-70.
- Özlük, B. & Sur, H. (2017). Ülkemizde sağlık hizmetlerinde profesyonelleşme kapsamında hemşireliğin değerlendirilmesi ve Avrupa Birliği'ne uyum süreci. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 4 (3), 98-106.
<https://doi.org/10.5222/SHYD.2017.098>
- Özsoy, S., Ateş, E. & Konal, E. (2016). Türkiye'de hemşirelik dernekleri ve internet ortamındaki profilleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 32(3), 50-64.

Şayık, D. (2012). *Çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki dernekler hakkında bilgilendirilmelerinin örgüte üye olma durumlarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul, Türkiye.

Türk Dil Kurumu (TDK) (2018). *Meslek nedir?* http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c5030910fc869.03865229. (Erişim: 16.07.2018)

Türk Hemşireler Derneği (THD) (2018). *Özel dal dernekleri*. <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/tr/thd/ilgili-kuruluslar/ozel-daldernekleri.aspx>. (Erişim: 20.12.2018)

Walton, K. (2017). *Barriers to membership in a professional organization for advanced practice nurses*. (Doctoral Thesis) Walden University College of Health Sciences.USA. <https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5287&context=dissertations>. (Erişim: 17.01.2019)